

POSTANOWIENIE

8 kwietnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Beata Janiszewska

na posiedzeniu niejawnym 8 kwietnia 2024 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa Bank w W. Oddział w Polsce
przeciwko A. S. i P. S.
o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej A. S. i P. S.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z 18 sierpnia 2022 r., V ACa 459/21,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od A. S. i P. S. solidarnie na rzecz Bank w W. Oddział w Polsce kwotę 8100 (osiem tysięcy sto) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Pozwani A. S. i P. S. wnieśli skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie, uwzględniającego apelację powoda - Bank w W. od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie w sprawie o zapłatę.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Jako przyczynę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazali oczywistą zasadność skargi. Przedstawili przy tym wywód, z którego wynikać miało, że Sąd Apelacyjny błędnie nie dostrzegł, iż zawarta przez nich z powodem umowa kredytu hipotecznego indeksowanego do waluty obcej była

bezwzględnie nieważna na podstawie art. 353¹ w zw. z art. 58 § 1 k.c. W ocenie skarżących do nieważności tej umowy prowadziło włączenie postanowień, na podstawie których wysokość wzajemnych świadczeń stron miała być współkształtowana przez tabelę kursową powodowego banku. Zdaniem skarżących sytuacja taka odpowiadała pozostawieniu ustalenia treści stosunku prawnego jednej ze stron. Jednocześnie skarżący podkreślili, że w sprawie błędnie przyjęto, iż skoro określone postanowienia umowne są uznawane za abuzywne w stosunkach konsumenckich, to nie mogą być one dotknięte bezwzględną nieważnością w umowie zawartej przez przedsiębiorców.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga wykazania niewątpliwej, widocznej *prima facie* sprzeczności przyjętej przez Sąd drugiej instancji wykładni lub zastosowania prawa z brzmieniem przepisów lub powszechnie przyjętymi regułami interpretacji prawa. Wnoszący skargę powinien więc zawrzeć w uzasadnieniu wniosku wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się "oczywista zasadność" skargi i przedstawić odpowiednie argumenty (zob. postanowienie SN z 5 września 2008 r., I CZ 64/08).

Do przyjęcia skargi do rozpoznania na podstawie wskazanej przyczyny kasacyjnej nie jest wystarczające samo kwalifikowane naruszenie prawa przez Sąd drugiej instancji. W art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. mowa bowiem o oczywistej zasadności skargi, a nie o trafności zarzutu. Przytoczone przez skarżącego okoliczności powinny zatem jednoznacznie wskazywać na to, że w zasadniczym postępowaniu skarga kasacyjna zostanie rozstrzygnięta na korzyść strony, która ją wniosła (zob. postanowienie SN z 10 maja 2019 r., I CSK 768/18).

Uzasadnienie wniosku pozwanych wymaganiom tym nie odpowiada, a przedstawiona argumentacja nie przekonuje o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. Z taką oczywistą zasadnością musiałaby być skorelowana oczywista niezasadność zaskarżonego wyroku, a ten stan niewątpliwie nie został wykazany argumentacją wspierającą wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Sąd Apelacyjny stwierdził, że samo odesłanie do kursów waluty indeksacji z tabel banku, choć może być odczytane jako przyznanie bankowi swobody w kształtowaniu wysokości zobowiązania pozwanych, to nie daje podstaw do

uznania, że tak ukształtowany stosunek zobowiązaniowy pozostaje w sprzeczności z naturą stosunku zobowiązaniowego w rozumieniu art. 353¹ k.c. Możliwość taka pojawia się bowiem w rozwiązaniach międzynarodowych i w prawie polskim, a sama zasada swobody umów (swobody kształtowania treści lub celu stosunku zobowiązaniowego, art. 353¹ k.c.) obejmuje także przyzwolenie na faktyczną nierówność stron, jeśli jest to wyrazem ich woli. Z motywów zaskarżonego wyroku wynika również, że wskazanie w przykładach tzw. klauzul szarych (art. 385³ k.c.) postanowień zbliżonych do kwestionowanych obecnie przez skarżących, zostało przez ten Sąd poczytane jako świadczące o tym, iż postanowienia takie mogą występować w obrocie prawnym.

W związku z przywołaną ostatnio argumentacją wypada zauważyć, że w istocie tzw. klauzule szare w obrocie konsumenckim mogą być uznane za abuzywne i z tej przyczyny *ex lege* dotknięte uwzględnianą przez sąd *ex officio* sankcją niezwiązania konsumenta. Nawet jednak w razie umów zawieranych przez przedsiębiorcę z konsumentem konieczne jest badanie, czy zachodzą podstawy do uznania danego postanowienia za niedozwolone w rozumieniu art. 385¹ k.c. Samo zaliczenie do tzw. klauzul szarych nie przesądza bowiem tej kwestii, a jedynie wzmacnia pozycję prawną (w tym procesową) konsumenta dzięki rozstrzygnięciu na jego rzecz wątpliwości mogących powstać na etapie oceny jurydycznej tych postanowień (*verba legis*: „w razie wątpliwości”). Nie jest więc wykluczone, że zawarcie takiego postanowienia, po wyjaśnieniu wątpliwości, o których mowa w art. 385³ k.c., zostanie zwieńczone stwierdzeniem, iż postanowienie umowne nie jest niedozwolone nawet w obrocie konsumenckim.

Co się tyczy natomiast obrotu innego niż konsumencki, czyli profesjonalnego lub powszechnego, to postanowienia umożliwiające jednej ze stron ukształtowanie wielkości świadczenia powinny być – w braku podstaw do stosowania przepisów szczególnych, dedykowanych obrotowi konsumenckiemu - poddane ocenie na zasadach ogólnych. Wprawdzie skarżący trafnie wskazali na pewną nieścisłość w rozumowaniu Sądu Apelacyjnego, gdyż okoliczność, że określone postanowienie umowne (w razie zawarcia go w umowie uznanej za konsumencką) może być ocenione jako niedozwolone, nie wyklucza tego, że zostanie ono uznane za sprzeczne z prawem. Przepisy o klauzulach abuzywnych są bowiem przepisami

szczególnymi względem art. 58 k.c., dlatego postanowienie umowne wykraczające poza granice swobody umów w rozumieniu art. 353¹ k.c., które z tej przyczyny może być jednocześnie zakwalifikowane jako niedozwolone postanowienie umowne, nie jest bezwzględnie nieważne, ale nie wiąże konsumenta w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. (zob. uchwałę SN z 28 kwietnia 2022 r., III CZP 40/22).

Wyeksponowana przez skarżących niespójność w tym punkcie wniosku Sądu Apelacyjnego nie świadczy jednak o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. Poruszona wyżej kwestia nie pozostawała bowiem w ścisłym związku z kierunkiem rozstrzygnięcia sprawy, a jedynie stanowiła uzupełnienie argumentacji Sądu drugiej instancji, który brak nieważności umowy łączącej strony wsparł szerzej ujętymi, przedstawionymi wyżej racjami. Skarżący nie zdołali natomiast podważyć tego stanowiska – jako błędnego w stopniu oczywistym, a tylko w takim przypadku zostałaby zrealizowana przyczyna kasacyjna uzasadniająca przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W orzecznictwie utrwalony jest pogląd, że konstrukcja umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej nie jest zakazana; stosunki prawne tego rodzaju mieszczą się w granicach swobody umów. Skarżący dostrzegają tę kwestię, a jako źródło nieważności (całości lub części) łączącego strony kontraktu postrzegają rzekome przyznanie powodowi swobody w ustalaniu wysokości świadczeń stron. Sąd Apelacyjny wyjaśnił jednak, że tabela kursowa miała charakter ogólny i nie była ustalana wyłącznie na potrzeby tej konkretnej umowy. Przeciwnie, była stosowana w sposób uniwersalny. Sytuacja taka nie odpowiada możliwości swobodnego, dowolnego wpływania przez jedną ze stron stosunku prawnego na zakres zobowiązania drugiej strony – a tylko tego rodzaju przypadki wykraczałyby poza zakres swobody umów (zob. uchwałę SN z 28 kwietnia 2022 r., III CZP 40/22). Zagadnienie to zostało już szeroko omówione w motywach wyroku Sądu Najwyższego z 12 października 2023 r., II CSK 863/23, dotyczącego konkretnie zawarcia umowy kredytu frankowego z kredytobiorcami, którzy nie mieli statusu konsumentów; obecnie wystarczy więc jedynie odwołać się do przedstawionych tam rozważań.

W podsumowaniu powyższych rozważań należy stwierdzić, że pozwani nie wykazali, by wniesiona przez nich skarga kasacyjna była oczywiście uzasadniona, tzn. w sposób przekonujący nie uargumentowali stanowiska, że Sąd drugiej instancji oczywiście błędnie ocenił treść umowy łączącej strony; tymczasem dopiero w takim przypadku możliwe byłoby przyjęcie, iż zaskarżony wyrok narusza art. 58 § 1 w zw. z art. 353¹ k.c. w stopniu ewidentnym, ze skutkiem spełnienia przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Kierując się przedstawionymi względami, Sąd Najwyższy uznał, że z motywów skargi kasacyjnej nie wynika, by zachodziły przyczyny określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., co uzasadniało odmowę przyjęcia tej skargi do rozpoznania. O kosztach orzeczono zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sprawy, ich wysokość ustalając na podstawie § 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c., orzeczono, jak w sentencji postanowienia.

[ał]

[SOP]